

**Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS**

Rīgā 2023. gada 15. decembrī

Senāts šādā sastāvā: senators referents Artūrs Freibergs, senatori Anita Poļakova un Aivars Uminskis

rakstveida procesā izskatīja kriminālietu sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora Aivara Egles kasācijas protestu par Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 6. aprīļa spriedumu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas un attaisnots.

[2] Ar Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedumu, iztiesājot kriminālietu apelācijas kārtībā sakarā ar Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurora Pāvela Sondora apelācijas protestu un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (turpmāk – LIAA) apelācijas sūdzību, Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021. gada 6. aprīļa spriedums atcelts daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas un attaisnošanu.

/pers. A/ atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas un attaisnots.

Pārējā daļā spriedums atstāts negrozīts.

[3] Pirmstiesas procesā /pers. A/ celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas par krāpšanu, proti, par to, ka viņš, ļaunprātīgi izmantojot uzticēšanos un ar viltu, ieguva svešu mantu lielā apmērā.

[4] Par Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedumu Zemgales tiesas apgabala prokuratūras prokurors A. Egle iesniedzis kasācijas protestu, lūdzot spriedumu atcelt un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas protestu pamato turpmāk norādītie argumenti.

[4.1] Tiesa nepamatoti atzinusi, ka apsūdzētā /pers. A/ darbībā nav Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvā puse, tādējādi tiesa pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 128. panta otrās daļas un 564. panta ceturtais daļas pārkāpumus. Tiesa nav izvērtējusi to, ka par /pers. A/ nodomu izkrāpt LIAA finansējumu liecina viņa faktiskās darbības.

Apsūdzētais /pers. A/, apzinoties, ka ārzemes kompānija „Nosaukums A” (turpmāk – /Nosaukums A/) ir fiktīvs uzņēmums un darījums reāli nenotiks un ka vēja tuneli neražos ASV, bet uzņēmums „Nosaukums B” Kanādā, ir parakstījis pirkuma līgumu par vēja tuneļa izgatavošanu un piegādi starp SIA „Nosaukums C” (turpmāk – /Nosaukums C/) un /Nosaukums A/, kurā pilnvaroto personu paraksti ir viltoti. Uzņēmums „Nosaukums B” saņēmis no /Nosaukums A/ 550 000 ASV dolārus par vertikālā vēja tuneļa izgatavošanu. Lai gan /pers. A/ par to bijis informēts, viņš organizējis, ka /Nosaukums A/ pārskaita 2 000 000 ASV dolārus par vertikālā vēja tuneļa izgatavošanu /Nosaukums A/ un 500 000 ASV dolārus uzņēmumam „Nosaukums D”, proti, finansējumu vairākkārt lielākā apmērā, nekā to saņēmis uzņēmums „Nosaukums B”. Brīdī, kad /pers. A/ piekritis 2008. gada 30. jūnija pārjaunojuma līguma par to, ka /Nosaukums A/ saistības saskaņā ar pirkuma līgumu pārņem uzņēmums „Nosaukums D”, parakstīšanai, viņš apzinājies, ka uzņēmums „Nosaukums D” ir fiktīvs un darījums reāli nenotiks un ka pasūtītais vēja tuneļa prototips jau ir izgatavots un piegādāts. Savukārt iekārtas pieņemšanas aktu, uz kura pārējo pilnvaroto personu paraksti ir viltoti, apsūdzētais /pers. A/ parakstījis, apzinoties, ka vēja tunelis neatbilst tehniskajai specifikācijai – tas nav slēgts, recirkulējošs, ar to nav iespējams sasniegt norādīto trokšņa līmeni, tam nav CE atbilstības sertifikāta.

Tāpat tiesa, lenjot par attaisnojoša sprieduma taisīšanu, nav izvērtējusi /pers. A/ noslēgtā līguma nosacījumus un to izpildi kopumā ar ziņām par faktiem, ka /pers. A/ ir persona, kurai ir liela pieredze saistībā ar vēja tuneļiem, un apsūdzētā iepriekšējo sadarbību ar uzņēmuma „Nosaukums B” īpašnieku /pers. B/. Tiesa, vērtējot apsūdzētā /pers. A/ liecību par to, ka pirkuma līgums viņam atsūtīts pa pastu, ticamību, nav ņēmusi vērā, ka apsūdzētais ir parakstījis līgumu par darījumu 2 500 000 ASV dolāru apmērā.

[4.2] Tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 23. pantu un 564. panta ceturto daļu, jo nav pamatojusi atzinumu par to, ka /pers. A/ darbībā nav konstatējama citā Krimināllikuma normā, piemēram, 197. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes.

[5] Par prokurora A. Egles kasācijas protestu apsūdzētā /pers. A/ aizstāvis zvērināts advokāts Aivo Leimanis iesniedzis iebildumus, norādot, ka kasācijas protests ir nepamatots un noraidāms.

Aizstāvis norādījis, ka kasācijas protestā izteiktie argumenti ir saistīti ar pierādījumu vērtēšanu, kas neietilpst kasācijas instances tiesas kompetencē, un norādes uz tiesību normu pārkāpumiem ir formālas.

Motīvu daļa

[6] Senāts konstatē, ka kasācijas instances tiesas kompetencē izskatāmajā lietā ir atbildēt: vai apelācijas instances tiesa, izskatot lietu un taisot

attaisnojošu spriedumu, ir ievērojuši Kriminālprocesa likuma 23. pantā, 128. panta otrajā daļā un 564. panta ceturtajā daļā noteiktās prasības.

[7] Kriminālprocesa likuma 511. panta otrā daļa noteic, ka spriedumam jābūt tiesiskam un pamatotam. Savukārt šā likuma 512. panta pirmā daļa noteic, ka tiesa, taisot spriedumu, pamatojas uz materiālo un procesuālo tiesību normām.

Apelācijas instances tiesa ir tiesa, kas izskata lietu pēc būtības. Minētais izriet arī no Kriminālprocesa likuma 561. panta pirmās daļas, ka apelācijas instances tiesā lieta iztiesājama kārtībā, kāda noteikta krimināllietu iztiesāšanai pirmās instances tiesā, izņemot Kriminālprocesa likuma 53. nodaļā noteikto.

Apelācijas instances tiesas nolēmuma saturs prasības noteiktas Kriminālprocesa likuma 564. pantā, kura ceturajā daļā paredz, ka nolēmuma motīvu daļā norādāms apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācijas instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569. panta trešo daļu kasācijas instances tiesa pierādījumus lietā no jauna neizvērtē. Atbilstoši judikatūrā nostiprinātajam atziņam lietā esošo pierādījumu vērtēšana piekriť tiesai, kas izspriež lietu pēc būtības (*Senāta 2018. gada 5. jūlija lēmuma lietā Nr. SKK-316/2018, ECLI:LV:AT:2018:0705.11840002515.8.L, 7.10. punkts*). Kasācijas instances tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai apelācijas instances tiesa ir vērtējusi pierādījumu attiecināmību, pieļaujamību, ticamību, pietiekamību un vai šis vērtējums atbilst Kriminālprocesa likumā izvirzītajām prasībām, vai noskaidrotie apstākļi un secinājumi atbilst novērtētajiem pierādījumiem (*Senāta 2006. gada 12. oktobra lēmums lietā Nr. SKK-579/2006, 11511003104*).

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 23. pantā noteiktajam tiesas spriešana izpaužas, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot valsts institūcijām un personām obligāti izpildāmu krimināltiesisko attiecību noregulējumu. Savukārt Kriminālprocesa likuma mērķis ir noteikt tādu kriminālprocesa kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē.

Kriminālprocesa likuma 514. pants noteic tiesas apspriedē izlemjamos jautājumus, tai skaitā: 1) vai noticis apsūdzētajam inkriminētais noziedzīgais nodarījums; 2) vai šajā nodarījumā ir noziedzīga nodarījuma sastāvs un kurā Krimināllikuma pantā, tā daļā, punktā tas paredzēts.

Krimināllikuma 1. panta pirmajā daļā noteikts, ka pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura ir vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kuram ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Noziedzīga nodarījuma kvalifikācija ir pilnīgas atbilstības konstatēšana starp nodarījuma faktiskajām pazīmēm un Krimināllikuma normā paredzētā konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm. Tikai tadā gadījumā, kad noziedzīgā nodarījuma faktiskās pazīmes sakrīt ar konkrētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmēm, kas paredzētas Krimināllikumā, ir pamats atzīt, ka izdarīts noziedzīgs nodarījums, un to pareizi kvalificēt (*Krastiņš U., Liholaja V., Niedre A. Krimināltiesības. Vispārīgā daļa. Trešais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 85. lpp.*).

Tādējādi, lai pareizi kvalificētu konkrēto nodarījumu, vispirms ir jānoskaidro tā faktiskie apstākļi.

Kriminālprocesa likuma 525. panta otrās daļas 1. punkts noteic, ka attaisnojoša sprieduma motīvu daļā norāda tiesas noskaidrotos notikuma apstākļus. Šāda prasība izteikta arī Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtajā daļā.

[7.1] Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka lietā nav iegūti neapstrīdami un pārliecinoši pierādījumi noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvās puses esībai, un atzinusi /pers. A/ par nevainīgu viņam celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas, un attaisnojuši.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa pretēji Kriminālprocesa likuma 525. panta otrās daļas 1. punktā un 564. panta ceturtajā daļā noteiktajam sprieduma motīvu daļā nav norādījusi tiesas noskaidrotos notikuma apstākļus.

Senāts atzīst, ka Rīgas apgabaltiesa nav noskaidrojusi faktiskos apstākļus šādos jautājumos: 1) /pers. A/ darbības saistībā ar /Nosaukums C/ un /Nosaukums A/ pirkuma līguma par vēja tuneļa izgatavošanu un piegādi noslēgšanu, līgumā ietvertie nosacījumi un to izpilde; 2) /pers. A/ darbības līguma nosacījumu izpildes kontrolē pirms vēja tuneļa pieņemšanas akta parakstīšanas; 3) vēja tuneļa pieņemšanas akts kā obligāts priekšnoteikums LIAA finansējuma saņemšanai.

[7.2] /pers. A/ celtajā apsūdzībā ir norādītas vairākas darbības, kas valsts apsūdzības uzturētāja ieskatā raksturo Krimināllikuma 177. panta trešajā daļā paredzētā noziedzīgā nodarījuma objektīvo pusi.

Apsūdzībā norādīts, ka /pers. A/ kā /Nosaukums C/ valdes loceklis parakstīja 2007. gada 7. decembra pirkuma līgumu par vēja tuneļa izgatavošanu un piegādi starp /Nosaukums C/ un /Nosaukums A/ [..].

/pers. A/ parakstīta līguma 2.1. punktā noteikts, ka Pārdevējs (/Nosaukums A/) izgatavo iekārtu saskaņā ar tehnisko informāciju un specifikāciju, kas norādīta šī līguma pielikumā Nr. 1 un pielikumā Nr. 2.

Savukārt līguma 2.2.4. punktā noteikts, ka Pārdevējs izgatavo visu iekārtu pilnībā samontētu un funkcionējošu un uzrāda to Pircējam (/Nosaukums C/) līdz 2008. gada 30. aprīlim.

Saskaņā ar līguma 2.3. punktu – Pārdevējs pēc Pircēja pieprasījuma nodrošina Pircējam iespēju redzēt izgatavotās iekārtas detaļas un pilnībā samontētu iekārtu, un nosūta Pircējam iekārtas un tās detaļu fotogrāfijas, kas nepieciešamas pieņemšanai.

Līguma pielikumā Nr. 1 ir norādītas šādas prasības: 1) 1. punktā noteikts, ka vēja tunelis ir slēgta tipa, vertikāls, recirkulācijas; 2) 8. punktā norādīts, ka skaņas līmenis tiek nodrošināts ne vairāk kā 20 dB 20 metru rādiusā no iekārtas, kā arī 1. punktā ir norādītas papildu prasības – iekārta atbilst Eiropas un Latvijas standartiem (CE sertifikāts); 3) 3. punktā apliecināta ražotāja pieredze – ražotājs ir samontējis vismaz vienu identisku vēja tuneli.

Apsūdzībā norādīts, ka /pers. A/ kā uzņēmuma dalībnieks un valdes loceklis, būdams materiāli ieinteresēts LIAA finansējuma saņemšanā un zinot, ka pilnā apmērā nav pārbaudījis iekārtas darbību Kanādā (līguma 2.3. punkts), 2008. gada 30. jūnijā mantkārīgā nolūkā parakstīja iekārtas pieņemšanas aktu, apliecinot, ka visas vēja tuneļa sastāvdaļas ir piegādātas saskaņā ar līgumu un ka iekārta atbilst tehniskajai specifikācijai, kas norādīta līguma pielikumā Nr. 1 un Nr. 2. Pieņemšanas akts no /Nosaukums A/ puses parakstīts /pers. C/ (/pers. C/) vārdā un no „/Nosaukums D/” puses /pers. D/ (/pers. D/) vārdā, kuru paraksti ir viltoti. Parakstot aktu, /pers. A/ apzinājās, ka vēja tunelis uz piegādes brīdi neatbilst tehniskajai specifikācijai – tas nav slēgts, recirkulējošs, ar to nav iespējams sasniegt norādīto trokšņa līmeni, tam nav CE atbilstības sertifikāta –, proti, piegādātais vēja tunelis ir tadā stāvoklī, ka bez papildu finanšu ieguldījumiem ar šādu iekārtu nebūs iespējams realizēt projektu. Turklāt, parakstot aktu, /pers. A/ apzinājās, ka tas ir nepieciešams un tiks izmantots publiska līdzfinansējuma saņemšanā. /pers. A/ nodeva šo aktu citiem uzņēmuma valdes locekļiem to tālākai iesniegšanai LIAA, apzinoties, ka šāds dokuments tiks izmantots un ir būtisks atbalsta izmaksai.

[7.3] Kriminālprocesa likuma 128. panta otrā daļa noteic, ka to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā.

Ziņu izvērtēšana kopsakarā nozīmē, ka, lai arī ticamība ir katram individuālam pierādījumam piemītoša pazīme, tomēr to noteikt var, tikai skatot attiecīgo pierādījumu vienotā sistēmā ar citiem pierādījumiem un vērtējot, kā veidojas to savstarpējās sakarības (*Strada-Rozenberga K. 128. panta*

komentārs. Grām.: *Kriminālprocesa likuma komentāri. A daļa. Zinātniska monogrāfija prof. K. Stradas-Rozenbergas zinātniskā redakcijā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019, 436. lpp.)*

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128. panta otrās daļas prasībām un atbilstoši Kriminālprocesa likuma 564. panta ceturtajā daļā noteiktajam nav pamatojusi, vai /pers. A/ darbības, kas izpaudās līguma parakstīšanā un vēlāk arī vēja tuneļa pieņemšanas akta parakstīšanā, uz kuru pamata tika saņemts LIAA finansējums, nav veiktas nolūkā izkrāpt naudas līdzekļus.

Līgumā norādītas konkrētas /Nosaukums A/ veicamās darbības un termiņi, proti, ka pārdevējs izgatavo visu iekārtu pilnībā samontētu un funkcionējošu un uzrāda to pircējam līdz 2008. gada 30. aprīlim, turklāt iekārtai ir CE sertifikāts. Līgumā norādīts, ka pēc tam, kad pircējs ir pieņēmis visu iekārtu, pārdevējs to demontē, sagatavo transportēšanai un organizē visu iekārtas daļu nosūtīšanu uz Rīgu.

Apelācijas instances tiesa sprieduma 9.2. punktā norādījusi, ka tieši /pers. A/ parakstīja pieņemšanas aktu, apliecinot, ka visas vēja tuneļa sastāvdaļas ir piegādātas un iekārta atbilst tehniskajai specifikācijai.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas secinājumi, ka vēja tuneļa sastāvdaļas tika piegādātas un detaļu skaits, specifikācija, izmēri, materiāli atbilda iepirkuma specifikācijām, ir pamatoti tikai ar apsūdzētā /pers. A/ liecīnāto.

Tiesa spriedumā nav noskaidrojusi, vai /pers. A/, parakstot pieņemšanas aktu, ir pārbaudījis līguma izpildes nosacījumus un kā tieši šāda pārbaude izpaudusies.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa pievērsusi uzmanību un detalizēti vērtējusi apsūdzībā norādīto, ka /pers. A/ ir apzinājies, ka pieņemšanas aktā personu paraksti no /Nosaukums A/ un „/Nosaukums D” puses tika viltoti.

Savukārt pieņemšanas akta saturs spriedumā nav vērtēts.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa ir vērtējusi tikai daļu no prasībām, kādas bija jāievēro vēja tuneļa piegādātājam un attiecīgi arī personai, kas parakstīja iekārtas pieņemšanas aktu.

Tiesa atsaukusies uz liecinieka /pers. E/ liecīnāto, ka projektā vēja tunelis bija paredzēts recirkulējošs, taču liecinieks nesaskata pretrunas – recirkulējošs vai neregulējošs –, jo šī konkrētā iekārta tika uzstādīta un pildīja savas funkcijas.

Apelācijas instances tiesa, sprieduma 12. punktā izklāstot cietušā LIAA pārstāvja /pers. F/ pirmās instances tiesā sniegtās liecības, norādījusi, ka, turpinot pārbaudi par /Nosaukums C/ īstenotā projekta atbilstību, [...] LIAA radās aizdomas, ka /Nosaukums C/ projekta ietvaros ir iegādājies un uzstādījis neatbilstošu iekārtu – atvērta tipa neregulējošu, nevis slēgta tipa recirkulējošu vēja tuneli –, kaut gan, iesniedzot gala atskaiti, uzņēmums apliecināja, ka ir iegādājies tehniskajā dokumentācijā, attiecīgās iekārtas iepirkuma procedūras dokumentācijā un 2007. gada 7. decembra iekārtas pirkuma līgumā noteiktajām tehniskajām prasībām (tai skaitā, slēgta tipa recirkulējošs vēja tunelis) atbilstošu iekārtu, par kuras iegādi tai tika izmaksāts publiskais atbalsta finansējums. LIAA radās aizdomas par projekta ietvaros iegādātā vēja tuneļa iespējamu izmaksu sadārdzinājumu, jo atbilstoši publiski pieejamajai informācijai atvērta tipa vēja tunelis ir tehnoloģiski vienkāršāks, līdz ar to būtiski lētāks. [...] 2010. gada 14. decembrī LIAA saņēma /Nosaukums C/ vēstuli, ar kuru LIAA tika informēta, ka iegādātās iekārtas skaņas līmenis ir pārāk augsts, tāpēc saņemtas sūdzības no iedzīvotājiem un pašvaldības policijas. /Nosaukums C/ norādīja, ka mēģinājumi samazināt trokšņa līmeni bija neveiksmīgi, bet eksperti ieteikuši pilnībā mainīt iekārtas tehnisko risinājumu. Tas nozīmētu izstrādāt jaunu vēja tuneli. /Nosaukums C/ secināja, ka bez būtiskām tuneļa konstruktīvām izmaiņām un liela papildu finansējuma turpmākā darbība Jelgavā nav iespējama.

Apelācijas instances tiesa sprieduma 12.1. punktā izklāstījusi un vērtējusi /pers. G/ liecības un viņa sagatavoto 2010. gada 30. jūlija slēdzienu. Tiesa izklāstījusi /pers. G/ liecības, ka no LIAA viņam bija uzdevums pārbaudīt vēja tuneli Jelgavā, tas bija nepabeigts, taču pildīja visas funkcijas, tuneļa augšējā daļa bija vaļā. Liecinieks slēdzienā norādīja, ka to visu var novērst. Tunelis bija jāpabeidz ar kādu noslēgtu telpu, lai tajā netiek ūdens, sniegs un sals, arī trokšnis tad būtu daudz mazāks. Tuneļa apskates laikā trokšņa līmeni nevarēja izmērīt, jo tunelis nestrādāja.

Izvērtējot /pers. G/ 2010. gada 30. jūlija slēdzienu, tiesa konstatējusi, ka minētais slēdziens nav atzīstams par objektīvu, tiesisku un zinātniski pamatotu, tātad nav atzīstams par eksperta atzinumu Kriminālprocesa likuma izpratnē.

Senāts piekrit apelācijas instances tiesai, ka /pers. G/ 2010. gada 30. jūlija slēdziens nav atzīstams par eksperta atzinumu Kriminālprocesa likuma izpratnē.

Tālāk spriedumā tiesa norādījusi, ka slēdzienu vērtē kā dokumentu saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 135. panta pirmās daļas nosacījumiem. Tiesa, izvērtējot liecinieka /pers. G/ pirmās instances tiesā sniegtās liecības un rakstveida pierādījumus, secinājusi, ka liecinieka apsvērumi un 2010. gada 30. jūlija dokumentā izklāstītie secinājumi par konkrēto vēja tuneli pamatā balstīti uz viņa dzīves un darba pieredzi un atzīstami par liecinieka subjektīvo viedokli.

Senāts konstatē, ka, lai arī apelācijas instances tiesa norādījusi, ka ir izvērtējusi liecinieka /pers. G/ liecības un viņa sagatavoto slēdzienu kā dokumentu, tā nav vērtējusi ne liecībās, ne slēdzienā izklāstītās ziņas par faktiem par vēja tuneļa neatbilstību tehniskās specifikācijas prasībām.

No minētā dokumenta izriet, ka /pers. G/ konstatējis, ka vēja tunelis neatbilst visām tehniskās specifikācijas prasībām, kas noteiktas 2006. gada 25. aprīļa /Nosaukums C/ sagatavotajā uzaicinājumā; esošais vēja tunelis neatbilst 1. tehniskajai prasībai (nav slēgts un nav recirkulējoša gaisa padeve), kas, savukārt, rada neatbilstību 6. tehniskajai prasībai (temperatūras intervāls par mazu) un 8. tehniskajai prasībai (trokšņa līmenis par lielu); neatbilstības novēršana iespējama ar papildu finansējumu aptuveni 6 mēnešu laikā, neveicot izmaiņas ēkas inženiertehniskajos risinājumos (*lietas 1. sējuma 108.–118. lapa*).

Turklāt apelācijas instances tiesa, lenjot par attaisnojoša sprieduma taisīšanu, nav izvērtējusi /pers. A/ noslēgtā līguma nosacījumus un to izpildi kopumā ar citiem pierādījumiem, tai skaitā ar ziņām par faktiem, ka tieši /pers. A/ ir persona, kurai ir liela pieredze saistībā ar vēja tuneļiem.

Jebkuru izmeklēšanas darbību rezultātā iegūto ziņu ticamība pārbaudāma saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 128. panta otrās daļas prasībām – to kopumā un savstarpējā sakarībā ar citiem lietā iegūtajiem pierādījumiem. Šāda atziņa izteikta arī Senāta 2019. gada 29. marta lēmumā lietā Nr. [SKK-10/2019](#).

Ar pierādījumiem nav pamatots apelācijas instances tiesas secinājums, ka negūst apstiprinājumu apsūdzībā norādītais, ka /pers. A/ tīši apzinājās, ka vēja tunelis ir piegādāts neatbilstošā kvalitātē.

Lietā ir noskaidrots, ka tieši /pers. A/ bija kompetents jautājumos par vēja tuneļiem, bet tiesa minēto faktu nav vērtējusi kopumā un savstarpējā sakarībā ar citiem pierādījumiem.

Senāts jau iepriekš ir norādījis, ka apsūdzētās personas nodoma patieso saturu atklāj arī viņa faktiskās darbības (*Senāta 2006. gada 28. decembra lēmums lietā Nr. [SKK-770/2006](#), 1130025500*).

Noziedzīga nodarījuma subjektīvā puse ir noziedzīgu nodarījumu izdarījušas personas (nodarījuma subjekta) psihiskā darbība, kas tieši saistīta ar viņas izdarīto (nodarījuma objektīvajām pazīmēm), un tā apvieno vienotā veselā personas psihiskās darbības intelektuālos un gribas procesus (*Krastiņš U. Noziedzīga nodarījuma sastāvs un nodarījuma kvalifikācija. Teorētiskie aspekti. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2014, 127. lpp.*).

Tādējādi Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesa nav izvērtējusi visus iepriekš minētos apstākļus, kuriem ir nozīme apsūdzētā /pers. A/ nodoma satura atklāšanā un nodarījuma pareizā kvalificēšanā, tai skaitā nav izvērtējusi lietā iegūto pierādījumu ticamību, aplūkojot visus lietā iegūtos pierādījumus

to kopumā un savstarpējā sakarībā.

Neizvērtējot pierādījumus pēc tajos izklāstītajām ziņām par faktiem un nepamatojot savus atzinumus, apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 128. panta otrās daļas, 511. panta otrās daļas un 564. panta ceturtais daļas pārkāpumus, kas atzīstami par būtiskiem pārkāpumiem Kriminālprocesa likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.

[7.4] Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka viens no pierādījumiem/pers. A/ pēc Krimināllikuma 177. panta trešās daļas inkriminētā noziedzīgā nodarījuma sastāva subjektīvās puses neesībai ir tas, ka konkursā par vertikālā vēja tuneļa piegādi ar zemāko piedāvāto cenu /Nosaukums A/ uzvarēja 2006. gada 11. maijā, savukārt līgums Nr. L-136-14 starp LIAA un /Nosaukums C/ noslēgts 2006. gada 20. decembrī – pirms /pers. A/ kļūšanas par /Nosaukums C/ valdes locekli 2007. gada 14. septembrī.

Senāts norāda, ka minētie fakti nav attiecināmi uz /pers. A/ inkriminētajām darbībām, ka apsūdzētais kā /Nosaukums C/ valdes loceklis parakstīja 2007. gada 7. decembra pirkuma līgumu par vēja tuneļa izgatavošanu un piegādi starp /Nosaukums C/ un /Nosaukums A/ un 2008. gada 30. jūnijā iekārtas pieņemšanas aktu.

Tas, ka /pers. A/ tikai 2007. gada 14. septembrī kļuva par /Nosaukums C/ valdes locekli, neizslēdz viņa iespējamo atbildību.

[7.5] Apelācijas instances tiesa konstatējusi, ka /pers. A/ no /Nosaukums C/ īstenotā projekta nav guvis materiālu labumu.

Noziedzīga nodarījuma kvalifikācijai pēc Krimināllikuma 177. panta nav izšķirošas nozīmes tam apstāklim, vai apsūdzētais ir uzlabojis savu materiālo stāvokli. Juridiskajā literatūrā pausta atziņa, kam piekrīt arī Senāts, ka mantkārīgs nolūks raksturojas ar to, ka persona noziedzīgo nodarījumu izdarījusi ar mērķi nelikumīgi panākt sava vai citas personas materiālā stāvokļa uzlabošanu, kas var izpausties materiālu labumu iegūšanā sev vai citām personām, kā arī kā izvairīšanās no mantiska rakstura saistību izpildes (*Hamkova D. 317. panta komentārs. Grām.: Krimināllikuma komentāri. Trešā daļa (XVIII-XXV nodaļa). Krastiņš U., Liholaja V., Hamkova D. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2023, 680. lpp.*)

Tādējādi atzīstams, ka noziedzīgs nodarījums var tikt izdarīts arī ar mērķi nelikumīgi panākt citas personas – fiziskas vai juridiskas – materiālā stāvokļa uzlabošanu.

[7.6] Senāts uzsver, ka tiesai, pirms lemt par attaisnojoša sprieduma taisīšanu, ir jāpārlicinās, vai šāds tiesas lēmums atbilst Kriminālprocesa likuma 23. panta un 455. panta trešās daļas nosacījumiem.

Kriminālprocesa likuma 23. pants noteic, ka krimināllietās tiesu spriež tiesa, tiesas sēdēs izskatot un izņemot pret personu celto apsūdzību pamatošību [...].

Senāta judikatūrā ir atzīts, ka Kriminālprocesa likuma 455. panta trešajā daļā ietvertais nosacījums par tiesas tiesībām atzīt par pierādītiem no apsūdzības atšķirīgus noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus ietver sevī ne tikai tiesas tiesības aizstāt, tās ieskatā, nepierādītos noziedzīgā nodarījuma faktiskos apstākļus ar pierādītajiem, bet arī izslēgt no apsūdzības nepierādītos faktiskos apstākļus un, ja tam ir tiesisks pamats, arī pārkvalificēt inkriminētās noziedzīgās darbības, ja ar to nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas viņa tiesības uz aizstāvību (*Senāta 2014. gada 30. janvāra lēmums lietā Nr. SKK-4/2014, 11370003509*).

Kasācijas instances tiesas judikatūrā izteikta atziņa, ka, izņemot par to, vai apsūdzētajam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā ir noziedzīga nodarījuma sastāvs, un, kurā Krimināllikuma pantā, tā daļā, punktā tas paredzēts, tiesa iztiesāšanā var pārkvalificēt apsūdzētā izdarītās darbības, ja tādējādi nepasliktinās apsūdzētā stāvoklis un netiek pārkāptas apsūdzētā tiesības uz aizstāvību. Kriminālprocesa likuma 455. panta trešajā daļā noteikto tiesas tiesību izmantošana, kad tam ir tiesisks pamats, ir nepieciešama, lai atbilstoši Kriminālprocesa likuma 1. pantam nodrošinātu efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē (*Senāta 2021. gada [...] lēmuma lietā Nr. SKK-[B]/2021, ECLI:LV:AT:2021:[...], 5.2. punkts*).

Minētās kasācijas instances tiesas atziņas ir jātulko tādējādi, ka tiesai, pirms izlemt par apsūdzētā atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, ir jāizvērtē, vai apsūdzētais nav atzīstams par vainīgu viņam inkriminētajā noziedzīgajā nodarījumā, izslēdzot kādu apsūdzības daļu, vai arī cita noziedzīga nodarījuma izdarīšanā.

Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa minētās prasības nav izpildījusi.

Tiesas secinājums sprieduma 17. punktā, ka /pers. A/ kā /Nosaukums C/ valdes locekļa darbības nav konstatējama tīša nolaidīga darba pienākumu nepildīšana, nepienācīga pildīšana vai daļēja neizpildīšana un tādēļ apsūdzētā darbības nav kvalificējamās saskaņā ar Krimināllikuma 197. pantu, ir vispārīgs un bez pamatojuma.

Senāts atzīst, ka šāds tiesas secinājums neatbilst Kriminālprocesa likuma 23. panta, 511. panta otrās daļas un 564. panta ceturtais daļas prasībām. Norādītie apelācijas instances tiesas pieļautie Kriminālprocesa likuma pārkāpumi ir atzīstami par būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575. panta trešās daļas izpratnē.

[8] Ievērojot izklāstīto apsvērumu kopumu, Senāts atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums atceļams pilnībā un lieta apelācijas instances tiesā iztiesājama no jauna atbilstoši Kriminālprocesa likuma 53. nodaļas prasībām.

[9] Ar apelācijas instances tiesas spriedumu atcelti /pers. A/ piemērotie drošības līdzekļi. Šajā procesa stadijā Senāts neuzskata par nepieciešamu piemērot apsūdzētajam /pers. A/ drošības līdzekli.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. pantu un 587. panta pirmās daļas 2. punktu, Senāts

nolēma

atcelt Rīgas apgabaltiesas 2022. gada 29. septembra spriedumu pilnībā un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Freibergs

A. Poļakova

A. Uminskis